

ÜSTÜN ZEKÂLİ ve ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ANA DİL FARKINDALIĞI VE BİLİNCİ, TÜRKÇEYİ DOĞRU VE GÜZEL KULLANMA HASSASİYETLERİ

Sibel SELÇUK
İstanbul Beşiktaş BİLSEM
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Giriş

Bu araştırmada üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin ana dil farkındalığı, Türkçeyi doğru ve etkili kullanma düzeyleri konu edilmiş, çalışma sonunda elde edilen verilerin ışığında mevcut durum analiz edilerek çözüm önerileri üzerine düşünülmüştür. Araştırmanın örneklemini İstanbul'un Beşiktaş ilçesinde üstün ve özel yetenekli öğrencilere eğitim veren Beşiktaş Bilim ve Sanat Merkezinin öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma alan tarama yöntemiyle yapılmış, çoktan seçmeli, açık uçlu ve 3'lü likert ölçeğine dayalı olmak üzere 20 sorudan oluşan bir anket ile veri toplanıp durum tespiti yapılmış, ayrıca öğrencilerin ana dilin kullanımıyla ilgili mevcut problemlere kendi çözüm önerilerini belirtme imkânı sağlanmıştır. Veriler, SPSS istatistik programı ile analiz edilip ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin aile eğitim durumları, Türkçeyi doğru ve dikkatli kullanmaya dair tutumları ile karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sunduğu veriler, üstün ve özel yetenekli öğrencilerin dilsel gelişim özellikleri de dikkate alınarak, ana dil farkındalığı ve bilinci, duyarlılığı, dili doğru ve güzel kullanma hassasiyetleri, Türkçenin yanlış kullanımına dair düşünceleri ve önerdikleri çözüm yolları açısından değerlendirilip tartışılmıştır.

Araştırmanın bulgularına geçmeden önce “üstün zekâlı” ve “özel yetenekli öğrenci”, “Bilim ve Sanat Merkezi” -kısaltmasıyla- “BİLSEM” kavramlarına; ana dilin düşünme becerisi, zihinsel gelişim ve olgunluk bakımından önemine, Türkçenin günümüzde yanlış ve bilinçsiz kullanımına, üstün ve özel yetenekli öğrencilerin ana dil eğitimi üzerine literatür araştırmasına kısaca değinmek yararlı olacaktır.

Üstün yeteneklilik, ortalamanın üzerinde bir kabiliyet, yaratıcı düşünme ve görev sorumluluğunun toplamı olarak tanımlanmaktadır (Boran & Şan, 2013: 152; Kurttaş, 2012: 152'den aktaran; İnnalı, 2017, 78).

Bir ülkenin hatta dünyanın geleceği için büyük öneme sahip üstün zekâlı ve özel yetenekli çocukların eğitimine Türkiye'de dikkat çekilmesi 1980'li yılların başına (Enç, 1980; Samurçay, 1983; Davaslıgil, 1988'den aktaran; İnnalı, 2017, 77) rastlamaktadır. Üs-

tün zekâlıların bilimsel bir çalışma alanı olarak eğitiminde ise, özellikle 2000’li yıllarla beraber üniversitelerde üstün zekâlıların eğitimi konusunda anabilim dalları, yüksek lisans ve doktora programları ile üstün yetenekli çocuklar için özel eğitim merkezleri açılmaya başlanır. Günümüzde “üstün zekâ”nın “üstün yetenek” içerisinde tanımlanabileceği belirtilmektedir (İnnalı, 2017, 78). MEB, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yayımladığı Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) Yönergesinde (2016) “Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey”ler “özel yetenekli birey” adı altında adlandırılmıştır. Türkiye’de ilkökul, ortaokul ve lise çağındaki bu tür çocukların, örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerine ek olarak özel eğitim vermek üzere açılmış kurumlar olan Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) 2017’de yayımlanmış kılavuza göre (MEB), 81 ilde 116 merkezde farklılaştırılmış programla hizmet vermektedir.

Sadece üstün ve özel yetenekli bireyler için değil, tüm insanlar için anlama, anlatma, anlaşma, sağlıklı iletişim kurabilme, bir arada güçlü bağlarla yaşayabilme ve ilerleme yolunda kilit nokta olan dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır. O gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdaki ayrı düşünemeyecek olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur (Aksan, 1995).

XVIII. yüzyılın başlarında, G.W. Leibniz, dünyadaki dillerin sınıflandırılması ve incelenmesi üzerine çalışmalarını sürdürürken, bir yandan da dilin düşünceyle ilişkisi konusuna eğilmiştir. Leibniz dilin nitelikleri, doğuşu üzerinde durmuş, dili insan zihninin aynası saymıştır (Aksan, 1995). Yirminci yüzyıla kadar tam olarak anlaşılammış dilin niteliklerine sağlam kanıtlarla açıklık getiren, dilin sorunlarına çözümler üreten dilbilimci Saussure, dil ve düşünceyi bir kâğıdın iki yüzüne benzeterek iki unsur arasındaki bağa dikkat çekmiştir. (Saussure, 1985).

İnsanın dünyaya geldikten sonra kendine özgü özellikleri kazanması için sosyal bir çevrenin olması şarttır. Doğuştan yatkın olunan dil, ancak içinde bulunulan sosyal çevre ile etkileşim hâline geçilmesiyle ortaya çıkar ve gelişir. Zaten tarihsel süreç sağlayan dil, toplumsal yaşamın sürekliliği için de gereklidir. Dil sayesinde yabancı olan her şey tanınır ve kavranır. İnsan bir yandan gelişimini tamamlarken bir yandan da çevreyi, dünyayı kavrar, düşünme eylemini gerçekleştirerek geliştirir.

Prof. Dr. Ayhan Aydın (2003), Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi kitabında: “Dil bir semboller dizisidir. Düşünce ise bu dilsel semboller kanalıyla şekillenen zihinsel etkinliklerin ürünüdür. Dolayısıyla dil, düşünceyi yapılandırır. Buna göre dil ve düşünce karşılıklı etkileşim örüntüsü içinde ve eş zamanlı olarak gelişir.” der. Filozof ve dilbilimci Humboldt da dilin düşünceyi yaratan bir etkinlik olduğunu söyler.

◆ Sibel Selçuk

Dil ve kültür birbirlerine olan etkileri sayesinde gelişir, kültürün gelişmesi dili, dilin gelişmesi kültürü etkiler. Ana dil, kültürün ve millet olmanın ana unsurudur. Birçok lehçeleri, uzak yakın dil akrabalıkları ile Türkçe bir ana dildir, Baltık Denizi'nden Çin'e, Sibiry'a'nın tundralarından Hint'e kadar 250 milyon insan tarafından konuşulur; Batılı dilbilimcilerin hayranlıkla söyledikleri gibi Türkçe matematiksel kuralları olan, kesin ve seçik, kendi kendinden üretken, işlendikçe zenginleşen bir dildir (Sinaoğlu, 2002, 54).

Günümüzde okulda, çevremizde, medyada hemen her yerde ana dilini doğru ve etkili kullanamayan, dilinin zenginliğinin ve kültürünün farkında olmayan, okumayan, anlama-anlatma-anlaşma problemi yaşayan insanlar görüyoruz. Kültür aktarımı, milli şuuru, iletişimde büyük önem arz eden dilin, düşüncenin üretimi ve gelişimindeki büyük rolü dilbilim çalışmaları sonucunda da ortaya konmuş iken ülkemizde Türkçenin yanlış ve bilinçsizce kullanımı, daha kötüsü Türkçenin giderek yozlaştırılması gözler önünde bir gerçektir (Türkçenin Çağdaş Sorunları, 2006).

Türk gençlerinin ana dilini kullanma durumları takip edildiğinde kelimelerin anlamlarına dikkat etmeden, yanlış ve kötü konuşup yazdıkları, Türkçesi varken başka dillerin kelimelerini kullandıkları hemen göze çarpar. Zihinleri ve milli bilinci körelten bu tutum, üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerde de aynı şekilde mi olmaktadır, sorusundan hareketle yaptığımız araştırma, büyük ve önemli bir sorunun çözümüne ışık tutacak mahiyette veriler sağlamaktadır.

Özdemir (2010: 25'ten aktaran; İnnalı, 2017, 85) üstün yetenekli çocukların dilsel gelişim özelliklerini şu şekilde derlemiştir:

1. Konuşmaya erken başladıkları gibi her yaşta kelime dağarcıkları yaşitlarına kelime dağarcıkları akranlarından zengindir.
2. Özellikle soyut sözcükleri anlamlı olarak ve yerinde kullanabilmekte açık bir üstünlük göstermektedirler. Konuşurken işaret ve bedeni ifadeye çok az başvururlar.
3. Kelimeleri doğru telâffuz ederler, kelimeleri yerli yerinde kullanırlar ve akıcı bir konuşmaları vardır.
4. Ana dilin öğretilmesinde okuma ve yazmaya karşı olan ilgi olağandan çok önce başlamakta ve başarılmaktadır.
5. Her yaşta ortalama bir yetişkinden daha çok okumaktadırlar. Gezi, serüven, aşk romanları, bilim kurgu gibi yayınlara ilgi göstermektedirler.
6. Ayrıca takvim, ansiklopedi, sözlük, atlas, bilgisayarlarla çok erken yaşta ilgilenmeye başlamakta ve başarıyla kullanılmaktadır.

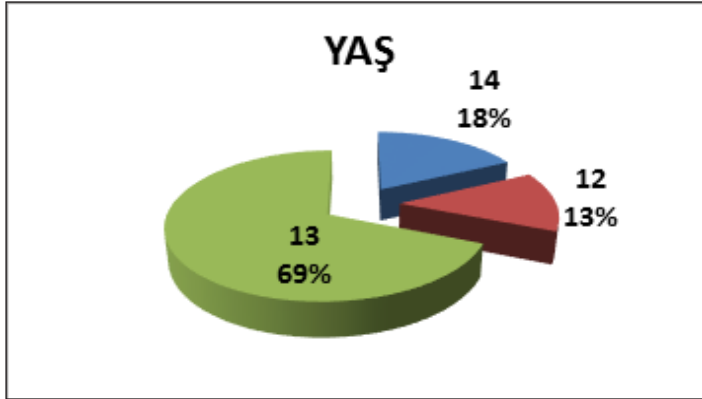
Dilsel gelişim bakımından da akranlarından üstün özellikler gösterdiği belirtilen üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin ana dil farkındalığı ve bilinci, ana dili kullanma duyarlılığı, kendilerinin bireysel yeteneklerini fark edip en üst düzeyde kulla-

nabilmeleri açısından olduğu kadar insanlığın sağlıklı gelişimi ve geleceği için de çok önemlidir. Köklü bir geçmişten geleceğe sağlam adımlarla ilerlemek isteyen milletlerin üstün ve özel yetenekli öğrencilerinin ana dil eğitimini ihmal etmesi söz konusu olamaz. Ancak literatüre bakıldığında Türkiye’de bu tür öğrencilerin ana dil eğitimi, dil becerilerini geliştirme ve en yetkin biçimde kullanma üzerine akademik çalışmaların yok denecek kadar az olduğu, birkaç münferit çalışma dışına çıkılmadığı görülür. Bu araştırmaya konu olan hususta ise bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bulgular

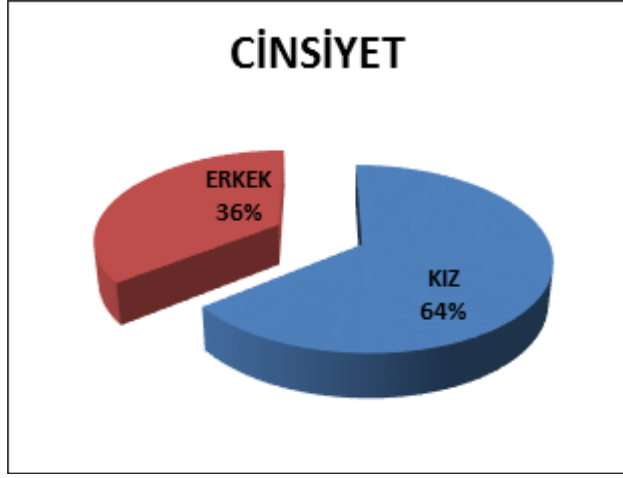
Araştırmanın örneklemini oluşturan Beşiktaş Bilim ve Sanat Merkezinin 48 öğrencisine iki bölümden ve çoktan seçmeli, 3'lü likert ölçeğine dayalı ve açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anketin ilk bölümü öğrencilerin kişisel bilgilerine yönelik; ikinci bölümü ise öğrencilerin anadil bilinci, Türkçeyi doğru kullanma davranışları, ana dil kullanımındaki mevcut problemlere dair farkındalıkları ve çözüm önerileri hakkında bilgi edinmeye yöneliktir. Aşağıda anket verileri analiz edilerek değerlendirilmiştir:

Çalışmaya katılan 48 öğrencinin yaş dağılımı şekil-1’de görüldüğü gibidir:

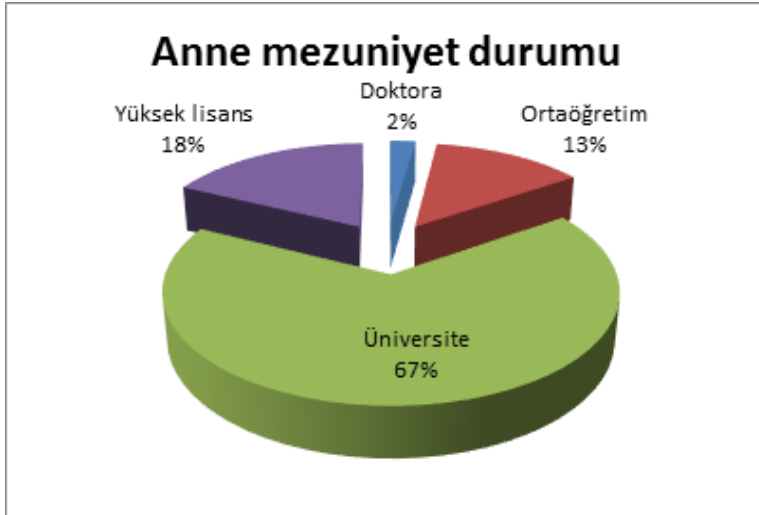
Şekil-1: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

Şekil-1’de görüldüğü gibi katılımcıların %69’u 13 yaşında, %18’i 14 yaşında, %13’ü ise 12 yaşındadır. Katılımcılar, yaş olarak birbirine yakındır.

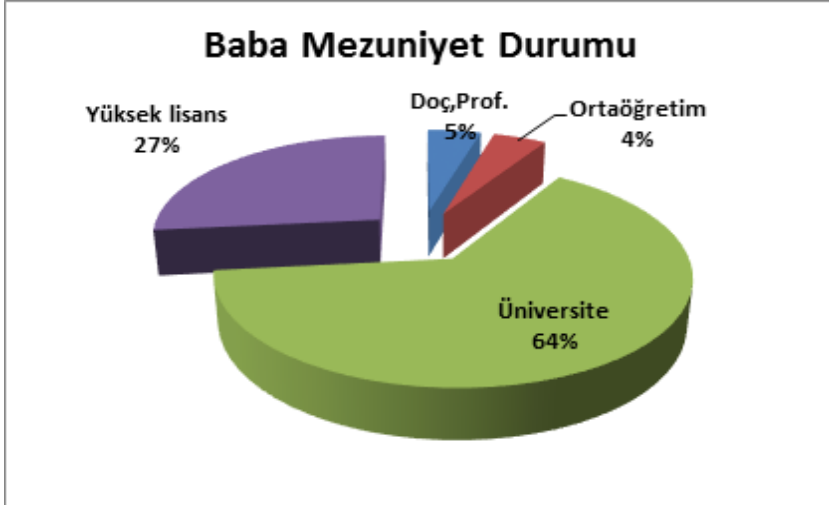
Şekil-2: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

Şekil-2’de görüldüğü gibi katılımcıların %64’ü kız, %36’sı erkektir. Kız öğrenci sayısı, erkek öğrenci sayısının yaklaşık iki katıdır.

Şekil-3: Katılımcıların Anne Mezuniyet Durumları

Şekil-3'te görüldüğü gibi katılımcıların %67'sinin annesi üniversite, %18'inin annesi yüksek lisans, %13'ünün annesi ortaöğretim ve %2'sinin annesi doktora seviyesinde eğitim görmüştür.

Şekil-4: Katılımcıların Baba Mezuniyet Durumları

Şekil-4'te görüldüğü gibi katılımcıların %64'ünün babası üniversite, %27'sinin babası yüksek lisans, %4'ünün babası ortaöğretim seviyesinde eğitim görmüştür. %5'inin babası doçentlik/profesörlük unvanına sahiptir.

Şekil-3 ve şekil-4'e bakıldığında anne babaların eğitim düzeylerinin birbirlerine yakın olmasıyla beraber, babaların eğitim düzeylerinin annelere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların anne babaları çoğunlukla yükseköğrenim seviyelerine sahiptir. Öğrenim seviyelerinin yüksekliği, katılımcı öğrencilerin anadil bilincinin (şekil-5) ve anadili doğru kullanma gerekliliğine dair farkındalığın (şekil-6) oranları ile paralellik göstermektedir. Bu durum, yüksek eğitim seviyelerine sahip ailelerde yetişen çocuklarda anadil bilincinin ve anadili doğru ve etkili kullanma gerekliliği düşüncesinin daha yerleşmiş olduğunu düşündürmektedir.

Şekil-5: Katılımcıların "Anadil, zihinsel gelişim ve milli benliğin oluşumunda çok büyük role sahiptir." Yargısına Verdikleri Cevaplar

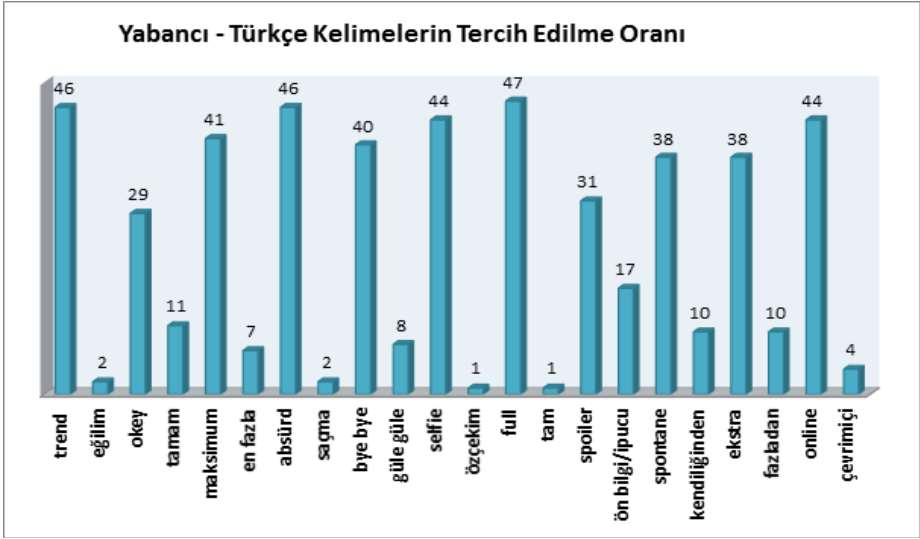
Şekil-5'te görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğrencilerin %74'ü, zihinsel gelişim ve milli benliğin oluşumunda anadilin önemli olduğunu düşünmektedir, % 19'u bu konuda kararsız kalmaktadır; %7'si ise anadilin söz konusu alanda büyük rolü olmadığını düşünmektedir. Genel olarak bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun anadilin önemine dair bilgiye sahip olduğu söylenebilir. Katılımcılarda anadil bilincinin yüksekliliğine dair daha net bir yargıya varmak öğrencilerin anadili kullanırken dikkat ettiği / etmediği durumlara dair oranları (şekil-7,8,9,10) incelemekle mümkün olacaktır.

Şekil-6: “Türkçeyi doğru ve güzel kullanmaya dikkat etmeliyiz.” Yargısına Verilen Cevaplar

Şekil-6’da görüldüğü üzere katılımcıların %85’i Türkçeyi doğru ve güzel kullanmak gerektiğini ifade etmektedir, %15’i ise bu konuda kararsızdır. Türkçeyi doğru ve güzel kullanmamız gerektiği düşüncesine katılmayan kimse yoktur.

Şekil-5 ve şekil-6 göstermektedir ki, katılımcıların büyük bir bölümü Türkçenin önemi ve doğru ve güzel kullanılması hususunda hemfikirdir. Bu durum katılımcıların Türkçeyi konuşurken ve yazarken de doğru ve güzel kullanmaya dikkat ettiği beklentisini oluşturmaktadır; ancak anketin devamında sorulan sorulara yazılan cevaplar ve uygulama esnasında yapılan gözlemler bu beklentiyi karşılamamaktadır, katılımcıların Türkçeyi kullanırken dilbilgisi yanlışları yaptığı, konuşma dilini yazıya aktardığı, Türkçe yerine yabancı sözcükleri tercih ettikleri (şekil-7) görülmüştür. Türkçeye dair bilincin bilgi düzeyinde kaldığı ancak uygulamaya geçemediği tespit edilmiştir.

Şekil-7: “Aşağıdaki Eş Anımlı Sözcüklerden Kullanmayı Tercih Ettiğiniz Sözcükleri İşaretleyiniz.” Yargısında Toplamda 48 Katılımcının Kullanmayı Tercih Ettiği Kelimelerin İşaretlenme Sayısı

Şekil-7 incelendiğinde katılımcı öğrencilerin, şekil-6’da ifade ettiklerinin aksine, yabancı kökenli sözcükleri Türkçe karşılıklarının yerine daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Bu durumun sebebi sorgulandığında öğrenciler kullanımda tercih edilen yabancı sözcüklerin yerine Türkçe karşılıklarını kullandıklarında arkadaşları tarafından anlaşılamadıklarını belirtmişlerdir. Yabancı sözcükleri kullanmanın “daha havalı” olduğunu belirten birkaç öğrenci de olmuştur (Şekil-8).

"Türkçesi Varken Neden Yabancı Sözcüğü Tercih Ediyorsunuz?"

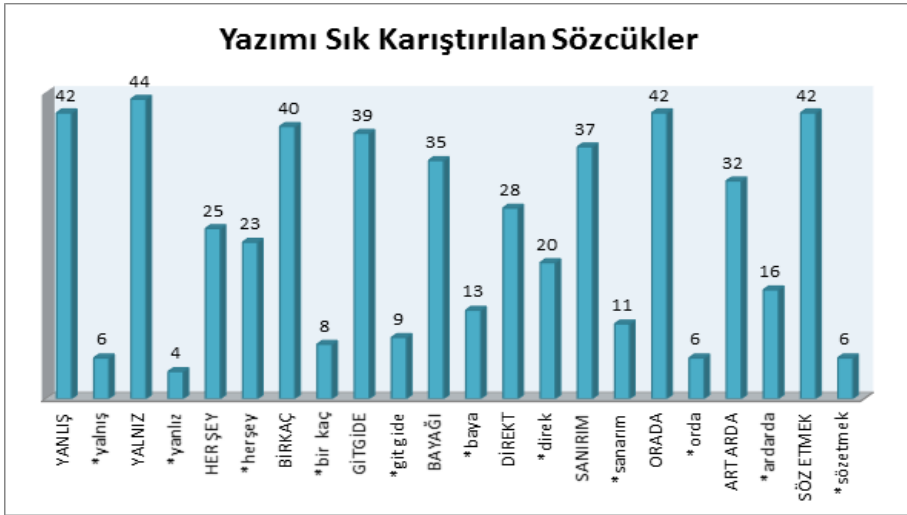

Şekil-8: Yabancı sözcüklerin Türkçe Karşılıkları Yerine Tercih Edilme Sebebi

Şekil-8’de de görüldüğü üzere “Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalıyım.” düşüncesi bilgi olarak öğrencilerde olsa da uygulamada karşılığını bulabildiğini söylemek mümkün değildir.

Bunun gibi, katılımcı öğrencilere Türkçenin yanlış, bilinçsiz kullanımına dair örnekler içeren metinler verilmiş, kısa videolar izletilmiş, bu örneklerde Türkçenin kullanımına dair hataları tespit etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin % 84’ünün yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe içerisinde kullanımını doğal karşıladıkları gözlemlenmiştir. Sosyal medyada ve çeşitli ağlarda kullanıldığı gibi Türkçe yazarken sesli harflerin yazılmaması, konuşma dilinin yazıya aktarılması gibi yanlışların farkında oldukları tespit edilmiş, %91’inin “zaman tasarrufu bakımından” “sanal dünya” ile sınırlı kalmak şartıyla bu şekilde yazımın sakıncası olmadığını ifade ettikleri görülmüştür. Verilen metinlerde anlatım bozukluklarının katılımcıların %79’u tarafından tespit edildiği belirlenmiştir.

Çalışma grubundaki öğrencilerle yapılan yaratıcı yazarlık derslerinde öğrencilerin kurguladıkları öykülerde Türkçe isimler yerine yabancı isimleri kullanmaları sıkça görülmüştür, bu durumun nedeni sorulduğunda Türkçe isimlerin sıradan kaldığı, yabancı isimlerin ise daha ilgi çekici olduğu yanıtı alınmıştır. Bu veriler, Türkiye’de mağaza vb. yer isimlerinin, sosyal ağlarda takma isimlerin büyük oranda yabancı sözcüklerden seçiliyor olması bilgisi (Bardakçı ve Akıncı, 2014) ile paralellik göstermektedir.

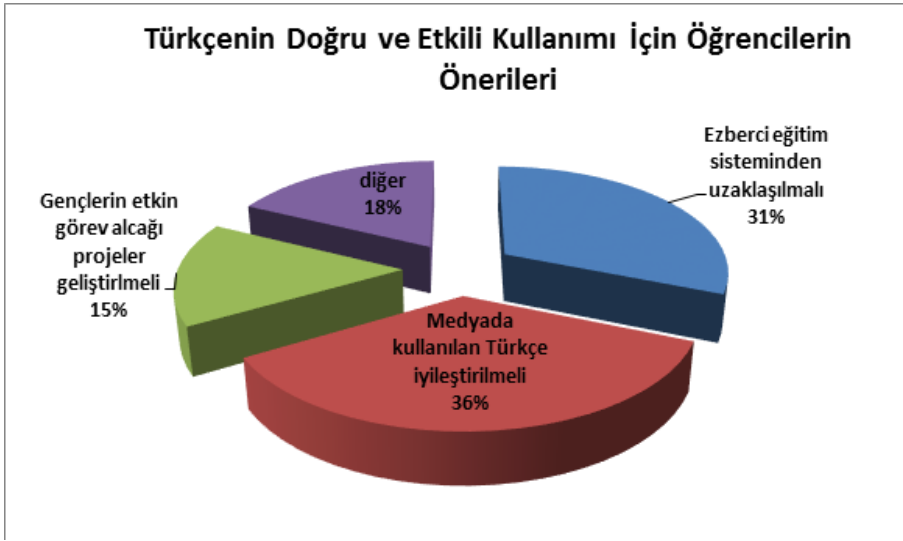
Şekil-9: Yazımı Sıkça Karıştırılan Sözcüklerin Doğru ve Yanlış Yazımlarının Bulunduğu Tabloda Öğrencilerin Doğru Yazımları İşaretleme Sayılarını Gösteren Tablo

Şekil-9 incelendiğinde katılımcı öğrencilerin genel olarak yüksek oranda Türkçe sözcüklerin doğru yazımlarını bildikleri görülmüştür. “Her şey, direkt” gibi birkaç sözcüğün doğru yazımının karıştırılmış olması, bu kelimelerin yazılı ve görsel medyada da sıklıkla yanlış yazılıyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Şekil -10: Katılımcıların Yazışırken Yazım-Noktalama Kurallarına Dikkat Etme Durumu

Şekil-10 incelendiğinde katılımcı öğrencilerin büyükleri ile yazışırken yazım ve noktalama kurallarına %92 oranında dikkat ettikleri ancak arkadaşları ile yazışırken bu dikkat etme oranının %8'e düştüğünü görülmektedir. Bu ve ilişkili diğer veriler bize katılımcı öğrencilerin Türkçeyi doğru, bilinçli ve güzel kullanma gerekliliğine dair bilgileri olmasına karşın bunu gerçekten gereklilik olarak görüp içselleştirmedikleri düşünülmektedir. Bu durum Türkçenin korunup zenginleştirilmesi, doğru, güzel ve etkili kullanılması için yapılan çalışmaların bilgi aktarımından öteye geçip özellikle genç kuşağın kavramasını ve içselleştirmesini sağlayacak uygulamalara dönüşmesi gerektiğini göstermektedir.

Şekil-11: Katılımcıların “Öğrencilere Türkçeyi bilinçli, doğru ve güzel kullanma becerisinin kazandırılması sizce nasıl mümkün olabilir? Tavsiyelerinizi yazınız.” Sorusuna Verdikleri Belli Başlı Cevaplar

Şekil-11 incelendiğinde öğrencilerin Türkçenin daha doğru, bilinçli ve güzel kullanımını için önerileri görülmektedir: %36’sı gençlerin hayatında önemli yere sahip medyada kullanılan Türkçenin iyileştirilmesi gerektiğini, % 31’i ezberci eğitim sisteminden uzaklaşılması gerektiğini, % 15’i gençlerin etkin olarak süreçte görev alabileceği projelerin geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. “Diğer” başlığı altında topladığımız %18 oranındaki önerilerin kısaca şöyledir: Türkçe derslerinin gerçek hayatla ilişkili eğlenceli şekilde işlenmesi, bilinçli yabancı dil eğitimi, nitelikli okuma alışkanlığının kazandırılması, öğrencilere Türkçe kullanımında örnek oluşturacak rol-modeller sunulması, yabancı kültürler karşısında milli bilinç ve özgüven kazandıracak nitelikli çalışmaların yapılarak öğrencilerin etkin katılımının sağlanmasıdır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular değerlendirildiğinde kısaca şu sonuçlara ulaşılabilir:

- Katılımcı öğrencilerin yaş dağılımı birbirine denk denebilecek şekildedir, kız öğrenci oranı erkek öğrenci oranının yaklaşık iki katıdır.

- Katılımcıların anne babaları çoğunlukla yükseköğrenim görmüştür. Öğrenim seviyelerinin yüksekliği, katılımcı öğrencilerin anadil bilincinin (şekil-5) ve anadili doğru kullanma gerekliliğine dair farkındalığın (şekil-6) oranları ile paralellik göstermektedir. Bu durum, yüksek eğitim seviyelerine sahip ailelerde yetişen çocuklarda anadil bilincinin ve anadili doğru ve etkili kullanma gerekliliği düşüncesinin daha yerleşmiş olduğunu düşündürmektedir.

- Çalışmaya katılan öğrencilerin %74'ü, zihinsel gelişim ve milli benliğin oluşumunda anadilin önemli olduğunu ifade etmiştir, ancak %19'u bu yargıya katılma konusunda tereddüt yaşamıştır, %7'si ise olumsuz yanıt vermiştir. Dil hassasiyeti ve bilincinin daha yüksek olması beklenen 48 üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencinin %26'sının bu olumsuz tavrı ana dil eğitimine dikkat konusunda düşündürücüdür. Katılımcıların %85'i Türkçeyi doğru ve güzel kullanmak gerektiğini ifade etmektedir. Bu oranın yüksekliğine rağmen, katılımcı öğrencilerin Türkçe ile ilgili uygulamalarda ortaya koydukları tutum ve davranışlar, eğitimin yüzeysel kaldığına, dile dair bilgilerin içselleştirilemediğine işaret etmektedir.

- Katılımcı öğrencilerin uygulamalar ve gözlem esnasında yabancı kökenli sözcükleri Türkçe karşılıklarının yerine daha çok tercih ettikleri, arkadaşları ile yazışırken -“zaman tasarrufu, sanal âlem ortamı gereği”- yanlış yazmakta sakınca görmedikleri, yazım ve noktalamaya dikkat etmedikleri; ancak büyükleri ile yazışırken yazıma dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Tercih edilen yabancı sözcüklerin sosyal medyada, yayın organlarında sıkça kullanılan daha çok Batı kökenli sözcükler olduğu görülmüştür. Yaratıcı yazı çalışmalarında Türkçe yerine yabancı isimleri “daha ilginç, havalı” bu-lararak kullanmaları literatürde mağaza vb. ismi olarak yabancı kökenli isimlerin daha çok kullanıldığı bilgisi ile örtüşmektedir. Literatüre de dayanarak dil hassasiyetine daha çok sahip olması beklenen üstün çocukların, sosyal medya ve akran etkisinden, popüler kültür dayatmalarından sıyrılmadıkları görülmektedir.

Türkçenin daha doğru, bilinçli ve güzel kullanımı için katılımcı öğrencilerin önerilerinin başında kendi hayatlarında büyük yere sahip medyada kullanılan Türkçenin iyileştirilmesi ve ezberci eğitim sisteminden uzaklaşılması önerisi geliyor. Kendilerinin etkin olarak içerisinde yer alacağı, eğlenceli, ilgi çekici çalışmalar yapılması, rol-mo-dellerin dil kullanımı konusunda örnek olması gereği de öneriler arasında yer alıyor.

Anlatma ve düşünme olanağı çok zengin, dünyanın en köklü dillerinden biri olan Türkçenin korunması, zenginleşerek gelişimini sürdürmesi kuşkusuz ki özellikle Türk

çocuklarının ve gençlerinin dilini tanınması, gücünü fark ederek bu dili güzel, doğru ve etkili şekilde kullanmasına bağlıdır. Toplumumuzda çok önemli bir etkiye sahip olabilecek üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin anadil eğitimi bu açıdan da çok önemlidir. Üstün zekâlı ve özel yetenekli bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin katılımıyla yapılan bu araştırma verileri gösteriyor ki bilişsel olarak ana dilin öneminin farkında olan üstün yetenekli öğrenciler, anadili olan Türkçeyi kullanırken bilgilerinin uygulamaya geçirememekte, Türkçenin yaygın yanlış kullanımına ortak olmaktadır. Bu özel yetenekli öğrencilerin özellikle yabancı kültürler karşısında kendi değerlerinin farkında, bilinçli, özgüvenli durabilmesi, kendini gerçekleştirip mutlu olabilmesi, yeteneklerini üst düzey kullanarak ülkesinin, insanlığın gelişimine katkı sağlayabilmesi için dil becerilerinin, ana dil farkındalığı ve bilincinin kazandırılıp benimsenmesi büyük gerekliliktir. Bunun için hazırlanacak öğretim programları, öğretim ortamları ve bu sürecin içindeki her bir unsur üzerinde tek tek büyük bir hassasiyetle çalışılmalıdır. Türkiye’deki üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin dil becerilerinin araştırılıp değerlendirilmesi ve geliştirilmesine dair literatürdeki eksik göz önünde bulundurularak bu alandaki çalışmalara bir an önce başlanmalıdır.

Kaynaklar Dizini

- Aksan, D. (1995). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*, TDK Yay. 439, Ankara.
- Aydın, A. (2003). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, Alfa Yay. İstanbul
- Bardakçı, A.; Akıncı, M. (2014). “Türkiye’de Ürün Markalamada Yabancı Dil Kullanımı: Sebepler ve Sonuçlar”, *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6 Sayı 1, Haziran 2014, 1-26.
- İnnalı, H. Özgür. (2017). “Türkiye’de Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocukların Dil Becerilerine Yönelik Yapılan Araştırmaların Değerlendirilmesi” *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 75-94, Nisan 2017, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/299465>
- MEB (2017). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı-2017*, Erişim Tarihi: 15.09.2017, <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=208>
- Saussure, F. (2001). *Genel Dilbilim Dersleri*, (çev. Berke Vardar) Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul.
- Sinanoğlu, O. (2002). “Bye-Bye” Türkçe, Otopsi Yayınları, İstanbul.
- Yıldırım, F.; Tahiroğlu, T. (2006). İnternette Türkçe Kullanımı Sorunları, *Türkçenin Çağdaş Sorunları* (Haz. Gülsevin, G., Boz, E.) Gazi Kitabevi, Ankara.
- https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_10/28150742_2017-2018_bilsem_tanilama_kilavuzu.pdf, 2017-2018 Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama Kılavuzu, MEB.